СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 23. Джерзі Сіті, Н. Дж., субота, 29-го січня 1938. No. 23. Jersey City, N. J., Saturday, January 29, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ОПУБЛІКОВАНО РАПОРТ ВАН ЗЕЛЯНДА

ВАШИНҐТОН. — Федеральний уряд віддав до публікації доклад бувшого бельгійського премієра Ван Зелянда про економічне положення світу. Цей доклад Ван Зелянд опрацював впродовж останнього року, відвідуючи всі краї особисто й переговорюючи з міністрами ріжних країв. На основі цього докладу виходить, що цілий світ має цілком здорові основи для економічного розвою, і нема економічної потреби розпочинати війну. Потрібно тільки порозуміння між державами, головно між пятьма найголовнішими: Злученими Державами Америки, Англією, Німеччиною, Францією й Італією. Коли ті держави будуть співпрацювати, то вистарчить економічних дібр для всіх них. Ця співпраця заключалась у тому, що вони мусіли б цілковито обнизити, або й зовсім знести мита майже на всі свої продукти й тим заохотити товарообмін, а також коли б лишити отверті двері в своїх кольоніях і дружньо співпрацювати в напрямі експльоатації тих кольоній.

НОВИЙ ПРОТЕСТ АМЕРИКИ ПРОТИ ЯПОНІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Американський уряд вислав через свого амбасадора Груа в Токіо новий протест проти брутальних виступів японських вояків супроти американських громадян у Китаю. В протесті говориться, що, не звертаючи уваги на запевнення японського уряду, що американським громадян не буде турбувати, далі трапляються часті випадки, в яких побивають американців, а також забирають, або нищать їх майно. Останній раз японський вояк ударив в лице американського дипльомата.

КРИТИКУЄ ЗАКОН ВАҐНЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Сенатор Бурк з Небраски гостро скритикував закон Ваґнера, на основі якого створено „комітети взаємин праці" (Нешенел Лейбор Рілейшен Бордс), кажучи, що ці комітети є прокляттям для самих робітників. Бо ніколи в робітничих відносинах не було стільки заколоту, скільки є тепер, відколи повстали ці комітети.

ЗАВАЛИВСЯ МІСТ БІЛЯ НАЯҐАРИ.

НАЯҐАРА ФОЛС (Н. Й.). — Високий залізний міст, що сполучує понижче водопаду Наяґара американський бік з канадійським, під напором криг завалився. Ніколи в історії не наґромадилось було стільки леду біля того мосту, що тепер. Десять мінут перед заваленням інжинири опустились були на шнурах до основ мосту, щоби провірити, чи його можна ратувати. Вилізши звідти, вони проголосили, що міст удержиться. Та ще не прогомонів їх голос, коли міст рунув із страшним гуком униз. На пять мінут зчинилась над руїнами мосту така величезна ледяна курява, що нічого не можна було побачити. Леди натискають тепер на електрівню, що стоїть по канадійськім боці, і знавці говорять, що вони її зметуть.

ВЕТЕРАНИ ХОЧУТЬ ПЕНСІЇ ДЛЯ СВОЇХ ЖІНОК І ДІТЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — Американські воєнні ветерани розпочали кампанію за те, щоб уряд признав пенсію жінкам і дітям американських воєнних ветеранів без огляду на те, якою смертю згинув даний ветеран. Дотепер мали пенсію лише жінки і діти тих ветеранів, що полягли на полі бою.

НЮ ЙОРК ПЛЯНУЄ РОЗБУДОВУ НОВИХ ДОМІВ.

НЮ ЙОРК. — Посадник Ля Ґвардія заявив, що зарід міста Ню Йорку задумує знищити 17 квадратових миль старих убогих будинків і на їх місце побудувати нові мешкальні будинки з модерними вимогами, але з низькими чиншами, що не переходили б 30 долярів місячно. Ля Ґвардія заповідає, що місто поставило собі за ціль перевести на краще помешкання пів міліона нюйорських родин.

ВІДЧИТ, ЩО ВИКЛИКУЄ ЗАЦІКАВЛЕННЯ.

НЮ ЙОРК. — Відомий американський журналіст і автор ріжних книжок, Юджін Лайенс, між ними одної про Совєти, „Есайнмент ін Ютопія", в якій гостро скритикував Совєти, цеї суботи влаштовує відчит. Лайенс був колись сам комуністичних поглядів. Але, пробувши кілька років у Совєтах у характері кореспондента американських часописів, він вилікувався з комунізму, й вернувшись до Америки, почав розкривати звірства большевицької влади. Його відчит, що відбудеться в цю суботу, в год. 2:30 попол., в „Ренд Скул оф Сошел Сайенс", 7 Іст 15-та вулиця, має за тему: „Двадцять років совєтської Росії".

СВІТ В ОБРАЗКАХ

ЧИ БУДЕ З ЦЬОГО ПРОМИСЛОВИЙ МИР?

Отсе провідники автомобільного промислу, що відвідали президента Рузвелта в Білому Домі на конференції в справі самореґуляції цього промислу. Учасниками конференції були (зліва направо): К. Т. Келер, президент Крайслерової компанії; Едсел Форд, президент Фордової Моторової Компанії; Б. Е. Гочинсон, голова Крайслерової компанії; сенатор Прентис Бравн, що влаштував цю конференцію; Ернест Канцлер, президент „Юніверсел Кредит"; Генрі Ґелсон, президент „Комершел Інвестмент"; А. Е. Донкен, президент „Комершел Кредит".

ОШУКАЛИ КІЛЬКАСОТ ІНВАЛІДІВ.

Два дурисвіти, Ст. Словік і Едв. Томасік, вешталися по гірських селах надвірянського і коломийського повіту, видурюючи від воєнних інвалідів складки на якийсь союз інвалідів. Мантії говорили теж несвідомленим селянам, що кожний інвалід мусить післати дві свої фотографії до воєвідського уряду, інакше припинять йому виплату інвалідської ренти. Одночасно брали завдатки на портрети нібито для фотографічної фірми „Леґіон", а поправді для себе. Так ошукали поверх 200 осіб. Оба мантії відповідають тепер перед судом у Коломиї.

ПОМИЛКА СЕСТРИ В ЛІЧНИЦІ.

В жидівському захисті для сиріт у Варшаві при вул. Вольскої 18 одна сестра-жалібниця, що мала впорскнути двом дітям ґлюкозу, помилилася й впорскнула інший лік. Діти за кілька хвилин померли. Справою зайнялася прокуратура.

ЗАСУДИЛИ ПОЛІЦАЇВ ЗА ЗНУЩАННЯ.

Окружний суд у Сосновці засудив двох поліцаїв із Бендзіна, Валентого Шимчика і Чеслава Роґалінського, за важке побиття арештованого Йосифа Міхальского, на півтора року вязниці. Оба поліцаї тягнули пяного Міхальского за ноги по сходах до арешту, так, що той порозбивав собі носову кістку, голову і важко потовкся.

ЩО КОМУ ПРИЗНАЧЕНО!

18-літній Петро Салижин гнався за звіриною по лісах над Лімницею коло Небилова, повіт Калуш. Нараз, перескакуючи потік, поховзнувся й упав. Притім скрита під його курткою стрільба вистрілила й зранила його в шию. Салижин помер на місці.

ПРОЦЕС ЗА ЦЕРКВУ.

Дня 25 січня ц. р. найвищий суд у Род Айленді віддав своїм рішенням нову церкву в посідання українців-католиків у Вунсакеті. Процес тягнувся 12 років.

КРІВАВИЙ ПЕРЕДВИБОРЧИЙ РУХ НА БУКОВИНІ.

У Сереті відбувалося віче кузистів під проводом кузистичного посла Робу. Зараз на початку віча явилося 60—70 прихильників партії „Тотул пентру Цара". Коли Робу побачив, що його противники наближаються, здіймив з плечей ловецьку рушницю й хотів стріляти. Та нараз поцілив його камінь у голову й він упав. Це був знак до загальної бійки. Каміння летіло в повітрі, а між ними й стріли з револьверів. Коли прийшло військо, на місці бійки було багато ранених. Провідник партії „Тотул центру Цара", Міґай Цуркан, умер внаслідок побиття. Йому розбили голову. Ранений є Іля Цуркан, брат убитого, а студента університету Євгена Данкена тяжко раненого перевезено до шпиталю. У кузистів ранені Робу й Василь Молдован. Легко ранені дальші 25 осіб. Дальші сутички між ґардистами й кузистами були в Радівцях, де противні сторони побили себе до крови.

ЛИХВАР ПЕРЕД СУДОМ.

Городський суд у Львові розбирав справу лихваря Нінелеса Ротмана, якого жертвою впало багато осіб. Його спеціяльністю були позички на заставничі картки. При тих позичках він брав такий високий процент, і то на тижні, що мало хто відобрав назад свої картки. Один адвокат за позичену йому суму 80 зл. мусів заплатити з процентами за кілька місяців 248 зл. Лихваря засуджено на 2 роки вязниці з припиненням кари на 5 літ.

СИН МІЛІОНЕРА БЕЗ ГРОШЕЙ.

Перед лондонським судом розпочався цікавий розводовий процес, якого героями є відомий лондонський багач Гульбекян, власник нафтових підприємств у Мосулі, та його син.

Син Гульбекяна домагався від свого батька грошевої підтримки у розмірах, які відповідають його суспільній позиції та позиції батька. Син має вже 41 років і досі мусів він дослівно майже кожний сотик випрошувати від батька. Його домагання ще й тому слушне, що він працює у підприємстві батька і дає сильну підмогу своєю працею.

Одначе старий багатій має інші погляди на цю справу. Він є тієї думки, що син повинен без найменшого спротиву повинуватися батькові і що це виключно від батька залежить, чи він схоче дати синові гроші, чи ні.

— Так жили наші батьки й діди — каже старець — і добре їм жилося. Тому теж я не хочу заводити у своїй родині інших звичаїв.

Жінка старого міліонера домагається розводу.

20 ЛЕЩЕТАРІВ ПІД ЛЯВІНОЮ.

В просмику Фордой у Бренецо (Італія) впала лявіна на групу 20 лещетарів. 10 осіб убитих.

ЧЕТВЕРНЯТА В РУМУНІЇ.

35-літня Малка Вайсман уродила на передмісті Конон у Ясах четвернята: хлопця і три дівчинки. Мати і діти зовсім здорові. Батько є занятий в міській різні. — Черновецька преса повідомляє в останній хвилині, що четвернята в Ясах померли, бо були дуже дрібні і важили по 900 гр. Мати їх повила досі восьмеро дітей, з чого двоє перебувають у психіятричному заведенні.

ДВАЦЯТЬЛІТТЯ ВИЗНАННЯ УКРАЇНИ

ЖЕНЕВА. — В бюлетині Офінора Р. Шульгин пише про 20-ліття устійнення дипльоматичних відносин між Україною й західніми державами. Він подає, що звичайно звикли твердити, що це Центральні Держави перші визнали дипльоматично Україну, підписуючи з нею берестейський мир. Та так не є. Україну визнали перші держави Антанти, а зокрема Франція, яка 3. січня 1918 р. призначила свого представника, генерала Табуї, що повідомив тогож дня Ґенеральний Секретаріят У. Н. Р. про своє акредитування. Це було фактичне визнання самостійности України. Два дні пізніше зробив такий самий крок Пиктон Гедж в імені уряду короля Великої Британії. Переговори з Антантою були перервані заключенням у Берестї окремого миру України з Центральними Державами.

КОНФІСКАТА „ЛИСТОПАДОВОЇ СИМФОНІЇ".

ЛЬВІВ. — Львівське городське староство сконфіскувало збірку сонетів Дмитра Николишина п. з. „Листопадова Симфонія". Видавництво внесло спротив. Суд відхилив конфіскату, але польський прокуратор зголосив жалобу неважности. Тому буде ще одна, апеляційна, розправа.

ПОШИРЮЮТЬ МОСКОВСЬКИЙ ПАТРІОТИЗМ.

МОСКВА. — Микола Островський це розхвалюваний Совєтами письменник, бо всі його твори перепоєні совєтсько-московським патріотизмом. Тому саме призначено перекладати його повісті 20 мовами, щоб легше ширити московський націоналізм серед немосковських народів. Це повість: „Як гартувалася сталь" та „Зроджені серед бурі". Перекладено також для тої самої цілі промови і листи Островського тими самими мовами і видано їх в кількасот-тисячному накладі.

В ПОЛЬЩІ НЕМА ТАЙНИ ЛИСТІВ.

ВАРШАВА. — Посол ксьондз Любельскі вніс у польськім соймі інтерпеляцію в справі насилування в почтових урядах листової тайни. Він навів приклади, виказуючи, як були вислані два листи від двох ріжних людей, а один від самого посла інтерпелянта, та як ті листи були потім через помилку вложені до інших коверт і дійшли до незнаних собі осіб. Ось ту помилку могли зробити тільки на почті, коли переглядали і контролювали листи і їх при тій нагоді пошили. Інтерпелянт запитував польського міністра почт і телеграфів, чи ще в Польщі дальше обовязує листова тайна, а як так, то що уряд думає зробити, щоб почтові уряди не нарушували листової тайни.

ЗАБОРОНА ОСНОВУВАТИ „СОКІЛ".

ЛЬВІВ. — Основники Товариства „Сокіл" у Зненсінні під Львовом одержали письмо, яким львівське воєвідство не дозволило на оснування того гімнастичного товариства. Як причину подано те, що таке товариство „моглоб загрожувати публичному спокоєві й порядкові". „Новий Час" (ч. 8) подає польський текст цеї заборони й додає, що основники „Сокола" не беруть ніякої участи в політичним житті, а тільки мають за собою такі „гріхи", що говорять українською мовою, ходять до української церкви та належать до української читальні.

ОСЕРЕДОК ДЛЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ З ЗАГРАНИЦІ.

ЗАКОПАНЕ (Польща). — Серед гір і гарної природи збудовано приміщення, яке призначене для польської молоді, що живе й виростає поза межами Польщі. Тут задумують поляки при допомозі Світового Союзу Заграничних Поляків виховувати кращі одиниці з ріжних країв польської іміграції, щоб так вишколена молодь могла потім у згаданих краях защіплювати серед польських іміґрантів любов до Польщі.

ЛІҐА НАЦІЙ ДАЛІ ЗАЯВЛЯЄ.

ЖЕНЕВА. — Представники Великої Британії, Франції й Совєтів, зібравшися на сотні наради Ради Ліґи Націй, могли тільки одного доконати: ще раз заявити, що вони „мають довіря до Ліґи та що вони рішені далі при ній стояти". Зате заступники інших держав як не мовчали то заявляли, що вони таки втратили віру в Ліґу Націй.

ЗА ПРОМИСЛОВИЙ СПОКІЙ.

ПАРИЖ. — Премієр Шотан пояснив через радіо законопроект, який має на цілі контролювати робітничі юнії, як теж фабрикантів. В проєкті пропонується, що в справі страйку мають голосувати робітники тайно. Якщо більшість заявиться проти страйку, тоді будуть карані ті, що змушуватимуть дотичних робітників страйкувати.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

В Канаді належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗДІЙСНЮВАЛИ ІДЕАЛ НАЦІЇ

Ще не прогомонів голос Софійських дзвонів, що сповіщали незалежність України, як рознеслися вістки, що на українську землю вступили три московські армії. Це наступали Муравйови, Єґорови і Ремиґови, щоб не допустити до здійснення Четвертого Універсалу з 22. січня 1918 року, що проголосив від нікого незалежну, вільну і суверенну державу Українського Народу. Наступали большевицькі орди ще й тому, щоб змісця знівечити те, що заповідало Соборність Українських Земель.

В Четвертім Універсалі, у відозві до Народу України, тодішні наші проводирі сказали народові, що його „силою, волею і словом" утворилась на українській землі Українська Народня Республика, що здійснилася давня мрія його батьків — „борців за волю і право робучого люду".

І був дійсно час, коли той Нарід був готов кинути свою силу, свою волю і своє слово, щоб обороняти Українську Народню Республику. Та той час не був проводом як слід використаний. І саме тому, коли наступали московські полчища в січні 1918 року, щоб Українську Народню Республику завалити, той „Нарід", в якого імені проголошувано в січні 1918 року Українську Народню Республику, не виявив такої сили, такої волі й такого слова, які треба було в тім моменті виявити. І наша Республика опинилася без оборони.

Коли це матимемо на увазі, тоді зрозуміємо велич і траґедію того, що в такім надзвичайно критичнім моменті зголосилися боронити Ідеалу Нації — діти. Бо такими треба вважати отих молодих студентів київських шкіл, що в числі коло 300 створили „Студентський Курінь" і пішли в подертих, старих мундурах, погано озброєні, невишколені й під поганим проводом виявляти перед московським наїзником як не силу то хоч правдиву волю Української Землі. Пішли рятувати честь Української Нації перед світом, перед історією. Пішли, щоб своєю поставою і смертю вказати тим, що по них прийдуть, як треба здійснювати ідеал Нації.

І ось тому во віки вічні мусять залишитись у нашій памяті оті Соколовські, Лукасевичі, Кольченки, Пипські, Ґіби і їм подібні молоді герої, що боролись і згинули в боях під Крутами. А хто їх розуміє і відчуває, той зрозуміє і відчує також те, чому і тепер, коли вороги далі наступають на наш нарід, хоч в інший спосіб, маємо так багато молодих, що гниють у тюрмах, і таких, що гинуть від розстрілів чи на шибеницях, намагаючись своєю посвятою рятувати честь Нації і здійснювати її волю, себто те, що Вона заповідала, коли проголошувала Українську Державну Самостійність і Соборність.

Крути залишили по собі шлях. І коли ще ціла Нація не йде ним, то добре, що йде хоч молодь. Бо своїми жертвами вона всетаки потрясає совістю Нації.

В СІЧНЕВІ РОКОВИНИ

Знов доводиться нам у січні святкувати роковини найважніших з усіх актів, довершених нами в добі нашої покищо останньої боротьби за національне визволення. Це роковини проголошення IV-тим Універсалом **повної суверенности** та незалежности української держави — 22. І. 1918 р. — та — рівно рік пізніше — проголошення **злуки** всіх східніх і західніх земель України. До цього треба ще додати і припадаючі на кінець січня роковини **бою під Крутами.** Це ті три дати, якими визначується нова доба в історії новітньої України. Це дати переломових подій, таких, що повернули в інше русло ввесь напрям довоєнного життя української нації. Подій, таких важливих і далекосяглих своїм внутрішнім змістом, що вони з ніякого погляду не тратять свого значіння навіть тоді, коли дивитися на них зо становища нашої теперішньої національної Голгофти.

Правда, ця наша Голгофта нині запровинена у великій мірі саме обставинами, серед яких підготовлювалася найважніша зо згаданих тут трьох переломових подій, а саме акт проголошення незалежности української землі як суверенної держави. Але власне саме тому ми мусимо тверезим оком дивитись нині на ті колишні обставини в нас, і за всяку ціну та з кожного погляду вчитися з них того, чого вони всилі навчити нас іменно тепер, коли ми на відсталь одного двацятьліття віддалені від них. Вчитися хоч з ретроперспективи добачувати й пізнавати те, чого ми, на жаль, не вміли й не змогли добачити й оцінити гаразд заздалегідь іще тому двацять років. Бо воно відомо, що наскільки є духовості, яких признакою є **передбачування подій, їх наслідків та їх звязку з іншими, залежними від них подіями, а з цим і швидка і бистра орієнтація в цілості даних обставин,** так, що така духовість ніколи не дається захоплювати обставинами, а навпаки, зправила **кермує ними по своїй волі,** то є і такі духовості, що орієнтуються вданих обставинах щойно **після того,** як вони вже зазначилися низкою таких то і таких фактів. І тоді говоримо по вченому про погляд з ретроперспективи. Але не по вченому кажучи, то це практика недоброго розуму, тобто практика людей, які мудрими стають усе тільки після того, як стали жертвами свого нерозуму, але й тоді не користуються тою гірко добутою мудрістю настільки, щоб хоч у будуччині не стати ще раз і завжди наново жертвами того дурного розуму, що дивиться на світ усе тільки зпозаду подій.

А маємо ми право закидати нашим провідникам невдале ведення української справи в добі чотирьох універсалів тому, що широкі маси українського народу були просто **ідеальним бойовим матеріялом** з погляду на необхідну тоді, а змаловажену проводом збройну боротьбу за незалежну українську державу. Ми читаймо лиш історію всіх тодішніх **селянських і військових зїздів** в Україні, а побачимо зараз, з якою жагучою охотою, з якою готовістю і з яким з р о з у м і н н я м національної справи наш селянин втягався в ряди працівників революції. Яким здисциплінованим чинником являвся він відносно своїх провідників і яким гідним подиву інстинктом відгадував він відразу правильний підхід до революційного діла. І з цього погляду мені завжди здається, що колиб провід Центральної Ради, замісць чекати з проголошенням IV-го Універсалу (зорієнтувавшись ось у ситуації **таки заздалегідь!**) аж до 22. І. 1918 р., був проголосив його зміст точнісінько вже вдень сумної памяти І-го Універсалу, отже 23. VI. 1917, то саме в широких масах українського селянства був би він знайшов доволі піддержки на те, щоб протиставитись таки відразу з усією енерґією б р е х л и в о м у московському Тимчасовому Правительству. Бо послухаймо лиш для прикладу промови одного з представників славного тоді, щойно утвореного селянами, **Звенигородського Коша Вільного Козацтва** на II-гім Усеукраїнським Військовім Зїзді, а саме старого козака Шаповала, який сказав таке:

„Вільне Козацтво не просило дозволу орґанізуватися; він нам непотрібний. Вільне Козацтво здивувалося, що Керенський заборонив цей зїзд: ми знали, **що Керенського ніхто не послухає,** бо й на нас ця заборона зробила таке враження, начеб вона зроблена урядом Туреччини, або Німеччини. І коли пани Оберучев та Лепарський говорять, що українці хотять захопити владу в Києві, то нема нічого дивного, **бо ми тільки відберемо наше.** І якщо Вільне Козацтво одержить наказ прийти до Києва і взяти під охорону наші інституції, то ми те зробимо, не питаючи дозволу Оберучева" (див. Л. Н. Вістник, 1922, кн. II., ст. 127).

От вам і мова справді вільної людини, мова, в якій вичувається більше подиху самостійного, від нікого незалежного духа, ніж у цілім І-шім Універсалі з його ославленою скаргою на те, що „нас **приневолено, щоб ми самі творили нашу долю".**

Або прекрасні слова, сказані тоді на **І-шім Селянськім Зїзді** представником черкаського повіту, селянином-салдатом **Білим:**

„Сучасні українці — говорив він — повинні йти за прикладом славних предків, котрі вміли боронити **свою волю зо зброєю в руках.** Хвиля велика, і нам не простять наші діти та внуки, як ми її змарнуємо. Нам нема чого і нікому кланятися: **візьмемо своє!"** (див. П. Христюк, Укр. революція, І. т., ст. 65/66).

Візьмемо своє зо зброєю в руках — от вам і чудова мудрість простого українського селянина, який краще, ніж усі провідники Центральної Ради, навіть такі високо-високо вчені, як старий Грушевський, і такі славетні літерати, як Винниченко, вичував інстинктом загроженої української землі, чого то треба було Україні під дану хвилю...

Як сказано:

Наш тодішній провід не використав імпозантної визвольної стихії в душах народу, яка таки відразу штовхала широкі маси **до збройного змагання з ворогом за волю й державу.** Тоді, коли панове в Центральній Раді день і ніч радили й обдумували й мізкували, писали декларації, записки, меморіяли й аж чотири універсали, і страшенно журилися тим, що їм відповість на їх писанину петроградський балакун Керенський. І що ота визвольна стихія в широких масах перла скрізь не до великих слів, а до діла, про це каже нам ось хочби такий спомин одного діяча тієї доби: „...Громадяни села Броварки, гадяцького повіту, одноголосно постановили... **оподаткувати всі землі** по 10 копійок від десятини і віддати до скарбниці Української Центральної Ради". „Волосний Сход у Бузирках на Бердичівщині... постановив оподаткувати землі по десять копійок від десятини на користь рідної справи..." — а таких постанов, зазначує автор, були тисячі. „А в Умані, Винниці, Полтаві, Петербурзі, Москві і на фронтах, українські селяни в салдатських „ґімнастьорках", **зо зброєю в руках,** готовляться всіми силами підтримувати і боронити свій уряд — Центральну Раду. Вони служать молебні і присягають на вірність Центральній Раді... І хіба не велитень отой виснажений, зранений салдат, що зірвав зо своїх грудей золоті і срібні відзнаки, зібрав також відзнаки від своїх товаришів і привіз усе „свому урядові? Ті медалі та хрести, куплені кровю, пролитою за Росію, тепер вони принесені в жертву для боротьби проти Росії... А як назвати оттого діда з Вільного Козацтва, що тупцює по коридорах Педаґоґічного Музею, приїхавши до Києва присягати на своїй пра-прадідівській шаблюці, що зложить свою сиву голову за Україну і за свій „український уряд". Революція створила чудо. Зявилися герої, святі і невідомі до того герої. Вони вміли любити свою нещасливу Батьківщину і навчилися ненавидіти її ворогів; віки неволі не знищили шляхотних почувань у масах. А скільки було тих героїв? Леґіони! І всі вони ясно й рішуче, говорили Ц. Раді: „Творіть!" (Г. Юртик: „Творимо". Л. Н. В. 1923 р. VI.).

Тобто:

Творіть передівсім сильну власну армію!

Та, на жаль, одурманені блахманом московського соціялізму і московської демократії наші Грушевські і Винниченки не доцінювали значіння власної армії. І тому провісник збройної сили нації, **Міхновський,** не зміг усеціло зреалізувати своїх замислів у Раді соціялістів і демократів з ланки „єдиного революційного фронту". А яка доля наших перших полків, **Богданівців і Полуботківців,** про це вже хай кажуть вулиці, злиті їх кровю, де їх масакрував лютий московський ворог таки на очах Ц. Ради, яка в той час мабуть обмірковувала якийсь універсал...

Але, як сказано:

Ми мусимо вчитися з помилок і промахів нашої минувшини.

І в імя будуччини української нації ми мусимо зложити святу присягу на те, що тих помилок і промахів не повторимо ніколи.

Бо час уже найвищий, щоб ми стали господарями на власній землі й у власній хаті.

Два тисячеліття нашої історії дивляться на нас!

Д-р Остап Грицай.

С. ОРЛЮК.

ПО БОЮ

АКАЗ — ВПЕРЕД! І ВІДІЙШЛИ ДО БОЮ —
МОРОЗОМ ІМ ВІЙНУЛА ДАЛЕЧІНЬ.
ЗРИВАЛИСЯ. І СМЕРТОНОСНА ТІНЬ
ТОРКАЛАСЬ ЧОЛ ІХ ЗРАНЕНИХ РУКОЮ.

ТАК ПОКОТОМ, ЗО ЗБРОЄЮ, КУРІНЬ
ЛЯГАВ У СНІГ, ПОТОПТАНИЙ ОРДОЮ,
ДЕ ЧЕРВІННЮ ЯРИВСЯ ВОНЯНОЮ
ЯСКРАВИЙ ЦВІТ ІХ СЛІВ ЮНАЦЬКИХ — ЧИН.

ТОЙ ДИВНИЙ ЦВІТ, ЩО Й НА МОРОЗІ КВІТНЕ,
КОЛИСЬ, КОЛИ СУРМА ПРОСТІР РОЗІТНЕ,
ЗНОВ ЗАЦВІТЕ, БУЙНІШЕ, ЯК ТОДІ,

І ЗНОВ ПОЛКИ В ПОХОДІ ЗВИТЯЖНОМУ,
ПРОТНУТЬ ШЛЯХИ ІЗ МІЦЦЮ БУРЕЛОМУ,
ЩОБ ДОВЕРШИТИ МРІЇ МОЛОДІ.

Гнат Кращанко.

В СТАРІМ ЗАМКУ

Історична повість.

(15)

за собою запер двері, прибігла мала Настя. Не промовила нічого, тільки рукою кивнула на знак, щоб ішов за нею. На першім поверсі Настя показала йому перші двері. Увійшов.

Кіндисова сиділа на тій софі, що вчора. Видалась йому ще більше худою і блідою. Чорні очі були неначе сльозами вмиті. Звернулася до стоячого на порозі, поклавши палець на своїх устах.

— Чоловіче! — промовила. — Коли тебе вислало військо самого аж сюди, до такого Зубрина, то в твоїй голові хіба добрий розум. Кажу тобі, ти тут мусиш мати розум за двох... щоби не пропасти. То не буде забагато. Бережися. То не добрий край, люди лихі... звички погані. Хто тут вгадає опришка, розбійника? Як тут пізнати, хто чесний?... По божому перестерігаю. А не кажи нічого нікому. Всіх треба берегтися, всіх. Нічю не спати, дниною чувати... Нема тут безпечної днини, безпечної години. Я тобі кажу.

— Спасибі за добре слово! — відповів Солоняк. — Ми військовий народ, що до всього привик... Будемо собі давати раду; будемо пильнуватися.

— Тут не так, як там у вас, де всі свої. Ці сторони повні ріжних волокитів, бурлаків. Шляхи повні опришків, доми зрадників і шпигунів. Сарану вітер приносить.

Зітхнула і неначе надумувалася, чи далі говорити і про що.

— Підстароста, мій муж, — додала, спускаючи очі. — Ну, він загонистий, поривистий, строгий... жорстокий... Говорити на свого, гріх; не перестерегти, вина... Що робити? Дразнити, не треба; покірним бути, також зле. Чоловік розумний знає, як говорити і що робити. Ідіть з Богом... досить... досить...

Закрила собі очі руками. Солонякові жалко її зробилося.

— Нехай вам Бог стократно заплатить! — сказав. — Я за себе не боюся. Обезпечити треба сотникову і її діти.

— Чого жінці їхати сюди? Чого?

Солоняк здвигнув плечима і відповів:

— Військо дає сотникові Зубрин на прожиток і щоби в цих сторонах сотникував. Він і вона хотіли би побачити, як тут є. Хотіли би знати, чи тут можна буде їм жити. Не скажу, щоби тут було погано. Щож з того, коли люди лихі, хоч їх так мало. Ідеш і цілими днями не побачиш ні села, ні чоловіка.

— І за це Богу дякувати. Гірше зійтися з таким, що важить на твою душу.

Боязко оглянулася поза себе і, поклавши палець на устах, сказала:

— Ви зо мною не балакали. Ідіть з Богом!

Солоняк вийшов. Мала Настя стояла в сінях на сторожі. Побачивши, що він виходить, вскочила до кімнати. Солоняк до своєї кімнати не пішов. Все те, що бачив і чув, ходором ходило в його голові. Чув потребу сам з собою порадитися. З тої наради вийшло таке, яке вже раньше було йому на умі.

Так дуже боятися нема чого. Не так тут добре, як можна би бажати собі і як сотники надіялися, та всеж таки цілком зле не було.

Навиклий до військових походів ще гіршими сторонами, до небезпек, які радо і весело поборювалося, Солоняк майже вдоволений був, що тут годі сидіти загнируч.

— Кіндис поганий, це правда. Одна лиха людина здужає багато наробити лиха. Зате є тут і добрі люди. Між ними і його власна жінка. І перестерегли мене. Це багато значить. Легко берегтися. Чейже я не сам буду тут. Допильнуємо...

Так потішаючи себе, Солоняк пішов до старого жида. Привитавшися, сказав:

— Підстароста зараз рано поїхав з хортами на полювання і лишив мене самого.

— На полювання! — повторив жид. — На полювання... це знаємо. Та ніхто не знає, на якого звіра він полює і куди їздить. Досить, що його ніколи нема вдома. Велике диво, як на ніч вернеться. Де буває і яких людей в гостину до хати спроваджує, а що їм всім з очей дивиться... ну!

Жид замовк. Солоняк сказав собі, що треба на все мати око.

* * *

Подорож родини сотника не була ні трохи прикра. Осінь дуже щасливо трапилася тепла і погідна. Околиця була прегарна. Зараз зпочатку їхали попри Ямпіль, де ігуменом манастиря був приятель отця Жука. До манастирів заходять люди з ріжних сторін, сходяться ріжні вісти. Могли там також дещо знати про Зубрин. Товариство задержалося під Ямполем. Жук скочив до манастиря. Ігумен був вдома. Побачивши старого приятеля, розвів руки і крикнув:

— А ти тут що робиш? Всякоє диханіє да хвалит Господа. Відки ти тут взявся?

— Я з дощем впав, — сміявся о. Жук.

— Нема дощу. Погода.

— Та я бачу, що в тебе на столі посуха.

— Зараз буде мокро, — сказав ігумен і задзвонив.

Принесли вино і чарки, оба приятелі розбалакалися. Отець Жук сказав, з ким їде, куди їде і чого їде.

— Ідемо, сказать би, на край світу. Це не було би ніяке диво, я не боявсь би нічого, якби не те, що їде також сотникова і сотниківна. Я відраджував. Та ту сотникову треба знати. То дуже добра баба і розумна баба. Тільки як їй чогось забагнеться, як чим набе собі голову, то це, розступися земле, мусить бути. Вперлася, що поїде до Зубрина і сотник мусів її взяти.

— Зубрин! Знаю я ці сторони, бо я там бував ще за польських часів... Кажеш, що сотникова розумна баба. Якби була така розумна, то не пхалась би туди. То бабський розум каже їй їхати до Зубрина. Доїхати, доїдете. Та щоби ви, з такою малою силою цілі вернулися, такого обезпечення вам ніхто не дасть.

ТУТ ЖИВЕМО Й ТУТ ЛИШИМОСЯ!

Ось так відповідає „Наш Прапор" на польські зазіхання на українські землі, на їхні змагання змусити українців покидати свою рідну землю. Між іншим читаємо там ось що:

„Панове Ґрабскі й інші Ромери, як учені професори університету, мають на все одну рецепту: зробити в нутрі держави кольонію! Тобто відмежувати українців ріжними параґрафами, приписами, розпорядками так, щоб українці мали своє „ґето", з якого мусілиб один за одним утікати як щурі з потопаючого корабля. Як це в практиці малоб виглядати? Першусього не дати українцям ні клаптика землі; тоді земельний запас українців у відношенні до ростучого населення мусить маліти так, що кінець-кінцем господар опиниться на одній грядці. Тому, що на грядці землі ніхто не вдержиться, то українці мусітимуть іти до міст. Це не лежить в інтересі „стану посydаня" у містах. Тому рецепта вшехпольських політичних знахорів каже відмежити українських робітників, тобто поставити їх перед сакраментальним або-або: або зміняй обряд, тобто національність, або не дістанеш праці. Очевидно, що сьогодні українське робітництво в масі не змінить своєї національности таксамо, як свідомий селянин не продасть своєї чести за кусок поля, хоч земля для нього є дуже цінна. **Які наслідки цього будуть?** — Так далеко льоґіка „вчених" ендецьких політиків не сягає. Вони вдоволені, що селянин мусить жати за 12—14 сніп; з цього теж вдоволені дідичі. Але хай би ті панове почули думку того селянина, то — здається — не дуже раділиб „з успіхів" своєї кольоніяльної політики. Вони вдоволені, як знайдеться якась темна селянка і за позичку 100 зл. змінить метрику. Але тієї метрки не змінять 7 міліонів людей. У добі націоналізмів це певно не станеться! Кольоніяльна рецепта панів Ґрабских допровадила до того, що на українськім ринку праці завелика подача працюючих рук і тому заробітна плата на селі зійшла до безголовя, а український інтеліґент працює за кількакротно нижчу плату ніж пересічний польський урядовець. Іншими словами: українці „домпінґують" ринок праці і будуть іще більше давити заробітну плату, бо **іншої ради для них нема.** Але чи така аномалія в межах одної держави можлива на довшу мету? Які можуть бути наслідки цього процесу пролетаризації? Чи над тим подумали ендецькі творці кольоніяльної політики? Чи думають, що українці будуть утікати зо свого „ґета"? Марні надії! Українці не думають гноїти Бразилії чи інших параґвайських чортових закутин своїми кістками. **Тут живемо й тут лишимося!** Така, і тільки така може бути наша відповідь на політику панів Ґрабских і компанії".

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

БУНТ БАТЬКІВ ПРОТИ ДІТЕЙ.

В американській пресі пишеться дуже багато про найновішу повість американського письменника Синклера Луиса під заголовком: The Prodigal Parents", себто „Марнотратні родичі".

Як відомо, Синклера Луиса вважають за одного з найкращих американських письменників. Кілька літ тому він навіть дістав нагороду Нобля за свої літературні праці.

Нова книжка замітна тим, що коли досі багато письменників писали про бунт молоді проти своїх родичів, Синклер Луис у своїй новій повісті представляє бунт родичів проти дітей. Виходилоб, що як інколи діти йдуть за своєю волею й інтересом, не даючи керуватись родичам, так деколи родичі бунтуються проти того, що діти використовують батьківську працю й опіку, й родичі собі рішаються жити по своїй волі й за своїм інтересом.

Коли давніше діти говорили: „можна й на батька правду сказати", то тепер Синклер Луис хоче доказати, що можна правду й на дітей сказати.

ВЕЛИКИЙ ПИСЬМЕННИК І КРИТИКИ.

Як можна було сподіватися, книжка такого великого письменника, як Синклер Луис, викличе широкий відгук. І справді можна зовсім спокійно сказати, що кожна ґазета в Америці написала про неї. І то не щобудь написала, а написала довшу нотатку, звичайно з підписом критика.

І нині вже навіть розглянено ці критики й стверджено, що на все це величезне число критик тільки дуже малесенъке число відгуків є прихильне новій книжці великого автора. В Ню Йорку, наприклад, на десятки відгуків знайшовся лиш один відклик, прихильний книжці. Всі інші відгуки осуджуючі. В деяких ґазетах книжку „гепали" по кілька разів. Наприклад, у „Ню Йорк Таймсі" осуджував її гостро Чарлз Пур у пятницю, 21-го січня, а два дні пізніше, в недільному числі з 23-го січня, осуджував її ще гостріше Дж. Доналд Адамс.

І нині можна зовсім певно сказати, що ті нечисленні критики, котрі похвалили нову книжку Луиса, не будуть закидати критикам, що ці осудили, злої волі. Ніхто не скаже, що вони упереджені до Луиса. І ніхто не скаже, що вони хочуть знищити Луиса або його працю. І ніхто не скаже, що вони хочуть знищити американську літературу. Навпаки, всі розуміють, що критики осуджують нову повість Луиса тому, що вона не відповідає певним вимогам штуки. Всі знають, що якби Луис написав добру книжку, то вони її певно похвалилиб. І всі знають, що критика не нищить літератури, але її піддержує.

У НАС ІНАКШЕ.

Підчас проби Хору Української Молоді, що відбувалася в „Інтернешенел Інститут" у Ню Йорку 20-го січня, маестро Олександер Кошиць сказав кілька слів критики про відспівання цим хором пісні „Ой, там на горі, там женці жнуть".

Свої критичні уваги до хору шановний маестро вважав за відповідне попередити увагою, що критику в нас часто вважається за рівнозначну з напастю, лайкою. Певно, й такі бувають, — говорив далі маестро — одначе бувають критики конструктивні, будуючі, критики, обчислені на поправу помилок, на удосконалення твору.

Два дні пізніше, себто в неділю, 23-го січня, хор Українського Співацького Товариства, до котрого належать деякі члени тамтого хору, виступив у Джемейці з цею самою піснею й співав її так, що просто всі приявні в салі або сомромилися або сміялися.

У цей спосіб хор своїм виступом підтвердив слова Кошиця, як багато конструктивної критики треба для належитого виведення нашої народньої пісні.

І не лише наші хори її потребують. Почитаймо лише поезії, які засилають наші поети до наших ґазет, а певно захочеться вам спитатись: що сталося з нашими поетами, що їх поезії не мають сили, ніякого сильного почування, що ці поезії — це перемелювання в десятий раз старих поезій? Чи не поправилисяб наші поети, якби критики їх не величали за те, що починають кожну стрічку великою буквою, а примінили до них мірила, які примінюють до поезій інші народи?

КРУТИ

Той час залишився споминном на серці
И ніколи не можна нам його забути:
Про молодих триста юнаків завзятих,
Про кріваве поле, наші славні Крути.

Як на Україну Москва наступала
В скаженому леті, мов орда яка,
Бажаючи край наш знищити то щенту
І забрати з нього всі собі добра.

В той час кров заграла пімстою страшною
У молодих триста смілих юнаків,
Що всі враз повстали як один до бою,
Щоб обороняти край від ворогів.

І пішли на врага сміло і завзято,
Хоч кулі падали на них так, як град,
Однак не зважали, а бились без стриму,
Без жадної думки, чи вернуть назад.
Хоч згинути в бою прийшлось до одного,
За волю віддали все своє життя,
Щоб тільки Вкраїну в час оборонити
Від тюрем ворожих, від його ярма.
І нині в день слави героїв річниці
Хочеться нам серцем ту хвилю сміпнути
І поклін зложити тим славним героям,
На котрих могилй глядять нині Крути.

МИКОЛА ГОРІШНИЙ.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Святочний концерт.

В неділю, 12 грудня м. р., заходами місцевого відділу Союзу Українок відбувся в Рочестер, у новій салі, концерт у честь страчених полягших українських славних героїв Біласа і Данилишина. Вечором в 6 годині зібралась публика на панахиді, яку відправив місцевий парох о. В. Турула. В церкві в часі панахиди стояла символічна могила, брибрана національними прапорами. По панахиді всі удались на святочний концерт до великої салі і виповнили її вщерть.

Першу точку виконала банда під проводом п. В. Поповича, відігравши український гимн і кілька українських пісень. В другій точці предсідниця пані Бігун офіційно відкрила концерт і попросила до вступного слова місцевого пароха о. В. Турулу. Бесідник у своїй довшій промові зясував становище наших жінок у суспільнім житті.

Третьою точкою були пісні, відспівані хором Боян, під управою вчителя Сокільського. Публика нагороджувала точки рясними оплесками. В дальшій програмі Анна Бігун відспівала сольо з фортепіяновим супроводом Марії Сорох-

тей. Головну промову виголосив Іван Сидор, який у своїй довшій і палкій промові згадав про мученицьку смерть Біласа і Данилишина. Публика нагородила його промову рясними оплесками.

Поему про Біласа і Данилишина віддеклямувала Анна Мазурик. Опісля молодечий хор, зложений із шкільних дітей, під управою вчителя Сокільського відспівав кілька пісень. Публика змусила оплесками ще раз повторити ті пісні. Другу деклямацію про згаданих героїв власного укладу виголосила Я. Ґерула. Потім був відчит молодої жінки, Кат. Сипян, до молоді на тему потреби українським жінкам організуватися в свої організації. Кат. Федоришин також виголосила деклямацію, відповідну до свята. Пані Бігун іще раз забрала голос і закликала присутніх до збірки на поміч матерям згаданих героїв. Збірка принесла $19.56. Зложили по $1: А. Бігун, А. Микитинська, А. Мазурик, Яв. Ґерула, М. Андріїв, К. Сипян; Р. Шериліс $2; по 50 ц.: З. Гунка, Е. Іванів; дрібними $10.56. До цього трохи доложено з каси і вислано через Обєднання $20 на згадану ціль.

У дальшій програмі маленький хлопець Паньків виголосив одну деклямацію, за яку дістав багато оплесків. Накінець програми виступив іще раз молодечий хор і звеселив публику. Пані Бігун подякувала присутнім за участь у концерті і національним гимном закінчено свято.

Українське жіноцтво, зорґанізоване в відділі Союзу Українок, влаштовує чимало ріжних імпрез і доходу ніколи не бере до каси, тільки висилає на ріжні народні цілі. Минулого року воно вислало на ріжні народні цілі, такі як інваліди, Рідна Школа, політичні вязні, суму $163.85. Тому українські жінки повинні піддержувати це товариство вступати до нього.

Євдокія Іванів, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На Український Народній Дім.

Відділ 183 У. Н. Союзу (молодечий) ім. І. Мазепи зібрав як коляду $83.85, з чого, по відтягненні $2 на газоліну, віддав $81.85 на кошти будови Українського Дому в Дітройті.

Жертвували по $5: Гром. Салович, М. Федитник, Українська Мішігенська Ліґа, А. Мадрешко, М. Дворянин; по $2: А. Романчук, В. Прокипчук, А. Гусак, І. Рудняний, о. Сембратович, Гродяк, Тимочко, С. Балаковський, І. Савич, Г. Іваськів, П. Грубяк, П. Герняк; по $1: У. Шеремета, В. Шеремета, Р. Баран, А. Желинський, Гамалюк, В. Возничак, І. Демчук, І. Бац, Ю. Масляк, П. Войтович, І. Амброс, М. Михаленко, Г. Понеділчник, П. Попіль, П. Ямчук, М. Федюк, Н. Кінатчук, І. Кирилюк, Дж. Кеслер, С. Кайдан, К. Добрайдин, Василів, Ю. Комиль, Козаченко, Савка, Г. Михорик, І. Медвідь, І. Іванчук, І. Кось, М. Присташ, М. Крук, В. Хлопан, Ю. Сербин, Ковальський; С. Bзніковський 85 ц.

М. Гусак, касієр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НАША МОЛОДЬ.

Останніми роками доволі часто стрічаємося на сторінках преси з питанням, яке тісно вяжеться з нашою молоддю в Америці. Безперечно, питання нашої молоді є дуже важне, бо молодь, як ми вже нераз чули, є фундаментом будучности цілого народу. Кожний нарід на еміґрації, щоб якнайдовше задержати свою національну окремішність, мусить змагати до цього через свою молодь. Зовсім зрозуміле, що й ми повинні так поступати тут в Америці.

Як це робити?

Щодо цього, в нас напевно є багато ріжних думок. Та мабуть годі заперечити, що одною, і чи не найважнішою розвязкою є змагати до цього через наші українські школи. На жаль, шкільне питання в останніх часах трохи замовкло. Не бачимо в пресі згадок про нашу школу в Америці. А безперечно булоб цікаво почути про ці школи, що існують майже в кожній нашій громаді.

Мені довелось недавно бути в одній з громад коло Ню Йорку, де я з острахом почула з уст самої молоді, що їх учитель приходить на лекцію пяний. Ця молодь (в числі кількох) заявила, що української школи не любить. Хоч ходить до неї цілі роки, то підписатись не вміє. Чи не сумне це явище?

Коли в краю наша дітвора не вчиться рідної мови через ворогів, то в Америці через горівку, чи може через недбальство батьків. Ми всі знаємо, що в школі, до якої вчитель приходить пяний, нема науки. Є тільки (і це найгірше!) деморалізація.

Я думаю, що в першій мірі матері, які посилають дітей до школи, повинні подбати, щоб їх учитель учив дітей, а не їх деморалізував. Само собою зрозуміле, що коли дитину в шкільних роках учать люди нетверезі, то зовсім природньо, що ця дитина і в пізнішім віці не може нас, старших, поважати та до нас горнутись.

Наш Шевченко, будучи малим хлопчиною, мав за вчителя дяка-пяницю, а ми, як читаємо, то з дива не можемо вийти, як це могло бути. А памятаймо, що це були давні часи й люди. Це було більш як сто років тому. А в нас це сумне явище є ще сьогодні! І ми приймаємо це до відома як щось зовсім нестрашне.

Думаю, що як громадянка маю право запитатись на цім місці: Як довго ще характери наших дітей в Америці будуть кувати люди, які не грішать тверезістю? А далі, як довго ще будемо нарікати, що молодь утікає від нас і винародовлюється, не вглянувши в саму суть проблеми?

Марія Демидчук.

Правда.

— Ви продали мені цього пса і впевняли, що він нікому чоловікові не робить нічого злого, а пес подер мені штани!

— Ну? А чи штани то чоловік?

ГОВОРИ ЧЕРЕЗ РАДІО.

Місто ню Йорк відкрило недавно тому на острові Гартс нову вязницю, збудовану фондами Адміністрації Поступу Праць. Між ріжними новинами, заведеними в цій вязниці, є новий спосіб комунікації між вязнями й відвідувачами. Щоб запобігти передаванню зброї або засобів до вилому відвідувачами вязням, відвідувач говорить до вязня через мікрофон, а вязень, що сидить у сталевій будці, з котрої він не може діткнутись відвідувача, теж говорить через мікрофон.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

З похорону на народні цілі.

Дня 22 січня ц. р. відбувся похорон бл. п. Михайла Вуйцікевича, члена 204 відділу У. Н. Союзу, 141 від У. Н. Помочи, Братства св. Йосафата і Демократичного Клюбу Кейстон. По похороні члени згаданих відділів і організацій зійшлися разом, щоб щирим словом згадати свого товариша. При тій нагоді вони зібрали між собою $11.60, які рішено вислати через Обєднання по половині на українських інвалідів і Рідну Школу.

М. Б.

ҐВАЙТСТОН, Н. Й.

Жертви на будову Народнього Дому і читальні „Просвіти" в Рогатині.

На руки комітету помочи У. Н. Домові і читальні Просвіти в Рогатині зложили по $5: М. Лялька, С. Лялька, Марія Лялька-Близнакова, А. Кавка, Р. Бойко, М. Дзярський; М. Гарасимів $2; по $1: І. Галичин, С. Мельник, В. Воробець, А. Кавка, О. Луців, Н. Мрикало, Катерина Чолій, С. Кузьма, М. Баран, І. Голошецький, М. Луців, Анастасія Деревляна, Й. Драґан, М. Олексів. Разом $46, які вислано через „Обєднання" на згадану ціль.

За зложені жертви комітет складає щиру подяку та просить дальші жертви надсилати на руки комітету, або до краю на адресу: „Український Кооперативний Банк" ч. вкладкової книжечки 671, в Рогатині. Всі письма спрямовувати на руки Михайла Пирога, вчителя в Рогатині.

ЗА КОМІТЕТ:
Н. Лялька, голова;
М. Дзярський, секр.,
146-22 — 22 Ave. Whitestone, N. Y.

КУРТІС БЕЙ, МД.

На українських інвалідів.

З нагоди річниці листопадових подій на рідних землях переведено в нашій громаді збірку на поміч інвалідам Української Армії. Збірка принесла $42, яку вцілості переслано через Обєднання на призначену ціль. Жертвували: Братство св. Михайла, від. 55 У. Н. Союзу, зо своєї каси $15; сестрицтво Н. З. Д. Марії, від. 290 У. Н. Союзу, зо своєї каси $10; Онуфрій Скучика передав від українських школярів $6; по $2: Д. Біян, А. Шандровський, М. Шандровський; по $1: П. Чайковський, С. Демчук, Т. Шандровський, Т. Клодницький, Д. Любунець.

Хоч це жертва і не дуже велика, то щира, і дасть Бог при черговій нагоді громада постарається про більшу жертву для тих, що по геройськи боронили рідну батьківщину перед ворогами. Наші дорогі інваліди найбільше заслужили собі на підмогу, бо вони скропили рідну землю своєю кровю. Український загал повинен бути гордий на них і враз з тим не повинен забувати про тих, що боролися за наш жовто-блакитний прапор.

М. Шандровський.

ЮНҐСТАВН, ОГАЙО.

З Різдва на „Рідну Школу".

З нагоди Різдва зібрано в укр. прав. церкві на Рідну Школу $5.13. На цю суму зложилися: Г. Цабаняк, П. Сильчак, А. Іляшевич, о. С. Мусійчук по 50 ц.: В. Ячник, А. Мельникович, Н. Лопушанський по 25 ц.; М. Олевич $1; решта дрібними датками. Шкільні діти защадрували на Рідну Школу $5. Разом переслано через Обєднання $10.

Невеличка це сума, бо в нас тепер великий застій у праці. Тому щира подяка належиться жертводавцям за датки, а також дітям, що не забули за свою „Рідну Школу" в Україні.

о. С. Мусійчук.

ҐВІЛІНҐ, В. ВА.

Діти колядують на Рідну Школу.

Шкільні діти: Т. Когут, В. Когут, А. Карась, О. Канюк, А. Палюх, А. Медвідь, Н. Медвідь під проводом пані К. Медвідь ходили колядувати на Рідну Школу і визвольну боротьбу.

Коляду зложили по $1: о. С. Склепкович, Г. Саган, Й. Солецький, К. Ландяк, М. Вітенко, М. Медвідь, І. Кабала, (мол.), В. Когут, П. Пилипчук, О. Салик, С. Грушкевич, К. Кабала, П. Кабала, П. Крошняк, Я. Вітенко, Т. Тихоневич, Г. Федчак, А. Серанович, П. Дзима; по 75 ц.: М. Подола, І. Голуб (чех); В. Реваковський 70 ц.; по 50 ц.: О. Габак, А. Бліц, П. Вітенко, М. Душкевич, Д. Канюк, М. Зень, А. Когут, І. Карась, В. Серило, М. Козак, Ю. Севний, І. Палюх, А. Папа, І. Лисик, І. Ковальчук, І. Гарасюк, М. Пуціло, Т. Прокоп, І. Якубів, І. Ландьо, Ю. Коваль, Т. Куцло, В. Ридош, А. Швечек, В. Яськів, К. Яськів, П. Бербіцький, К. Кордик, П. Наконечний, І. Солецький, М. Нанько; по 30 ц.: А. Кундира, Т. Вата; по 25 ц.: І. Кабала, В. Стефан, Г. Драґан, Дж. Шликс, К. Кітлар 20 ц. Разом $38.50. За подорож дітей $3.50 Лишилося $35. З того вислано до централької управи ОДВУ на визвольну боротьбу $25, до Обєднання на Рідну Школу $10. Честь тим родичам, що післали своїх дітей колядувати.

М. М.

МІЛВИЛ, Н. ДЖ.

Коляда на Рідну Школу.

З нагоди Христового Різдва наші свідоміші громадяни офірували жертву на Рідну Школу в старім краю. У звязку з цим можна сказати, що наша громада гарно розвивається і наші тутешні українці починають більше цікавитися народньою роботою й українськими цілями. Богу дякувати, цьогорічна коляда відбулася дуже гарно. Колядники оминали пороги тих, котрі відганяли їх минулого року. Лише в однім домі трапилося так, що родичі відмовилися дати коляду на народну ціль, але зате їх власні діти дали. Честь і слава таким дітям, які краще розуміють українську справу і мають до неї більше почуття, як їх родичі. Ось тут складаємо сердечну подяку всім тим, що жертвували на коляду. Зложили по $1: В. Романків, С. Чопек, Г. Замойський, В. Горін, П. Козак, І. Деревляний, Й. Папас, Я. Радзиняк, П. Стажецький, Ю. Худійович, Т. Дупняк, Н. Гнатюк, А. Бружина, В. Смольницький, П. Холявський, І Гатала; А. Антонічок $1.20; П. Михалечко 75 ц.; по 50 ц.: П. Найда, В. Купер, С. Патен, В. Круць, І. Семусь, О. Керпицька, Т. Голубений, М. Васюта, М. Стельмах, М. Коханський, О. Гнатюк, В. Патеп, І. Романюк, М. Мандзюк, А. Дідко, П. Венс, А. Кубик, І. Панчишин, І. Осерчук, А. Малик, В. Матоляч, П. Чопек, Д. Гнатюк, Д. Колотчак, А. Романюк, Г. Мокринський; по 25 ц.: А. Колотчак, Н. Боркищук, А. Сахарнецький, І. Ключка. Разом $31.95. Розходу на ґазоліну було $3.50. Осталося $28.45, які вислано через Обєднання на Рідну Школу в старім краю. Ходили колядувати: Г. Замойський, Й. Папас, К. Папас, А. Чопек, М. Козак, П. Козак, М. Горін.

ЧЕСТЕР, ПА.

З ювилею на народні цілі.

Дня 14 листопаду м. р. відбувся 25-літній ювилей подружого життя громодян Катерини і Василя Бобяків. Цю несподіванку приготовили ювилятам їх брат і братова Паращаки. Вони запросили на той день приятелів та знайомих, приготували чимало страв та наняли добру музику.

По довшій забаві забрав голос гром. Паращак і пригадав гостям про Рідний Край, про українських інвалідів, які в боротьбі за Україну стратили своє здоровля, а також про теперішніх борців, що мучаться по тюрмах і не тратять любови до неньки України. Він завізвав присутніх, щоб зложили зі своїх якісь жертви. Гості радо згодилися і зложили: Катерина і Василь Бобяк $4; по $2: Т. Урбан, Т. Каспер, М. Паращак, Н. Рубаш; М. Міштурак, І. Куріца, Н. Бунь, малий Івась Куріца, М. Єдинак (молодший), Марія Лохуш, Антонина Гачак; по 50 ц.: Варвара Пастернак, Теодосія Стеців. Разом $20, які припоручено Анні Урбан вислати через Обєднання по половині на українських інвалідів і політичних вязнів, що й зроблено.

Зложивши жертву, гості ще веселіше забавлялись, маючи те моральне переконання, що людина має право веселитися, коли не забуває також про своїх братів, що знаходяться в менше щасливому положенні.

Дня 24 листопаду м. р. влаштували згаданим ювилятам ще одну несподіванку членкиці Союзу Українок. Тоді теж виголошено чимало гарних промов і побажано ювилятам ще довго працювати для добра своєї суспільности.

Анна Урбан.

СЕЙНТ ЛУІС, МО.

Збірка на Рідну Школу.

Українська кольонія в Сейнт Луіс, Мо., задумала приступити до будови Українського Народнього Дому. Тому, що на ту ціль іще нема фондів, уряд У. Н. Дому вислав на Різдво своїх членів з колядою на ту ціль. Накінець партії колядників зійшлися в секр. М. Кульчицького. Серед гарної забави відозвався один з колядників, Іван Онуфрей, і сказав, що хоч коляда на місцеві цілі дуже похвальна, то не слід нам забувати також і про старокрайові справи і за принятим звичаєм добре булоб зложити якусь жертву і на Рідну Школу в старім краю. Цю гадку щиро принято і самі колядники зараз зложили між собою $5.75, які вислано через Обєднання на Рідну Школу.

Іван Була.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

З забави на Рідну Школу.

Дня 15 січня ц. р. відбулася в гром. Бінашевського забава з нагоди Нового Року. При добрій і веселій забаві М. Микитинський згадав про Рідну Школу в Рідним Краю і сказав, що вона виховує все нових борців за українську державу. По тій промові пані А. Стрілець і пані Матковська занялися збіркою на ту ціль. Жертвували по $1: М. Бінашевський, пані Бінашевська, пані Матковська, В. Вовк; по 50 ц.: Микитинський, П. Лиско, І. Теродушка, К. Гарасимчук, М. Грицак, пані Стрілець; М. Плюта 25 ц. Разом $8. Гроші вислано через Обєднання на призначену ціль.

М. Микитинський.

БОФАЛО, Н. Й.

На українських інвалідів.

Братство св. Миколая, відділ 127 У. Н. Союзу, ухвалило на своїх зборах вислати з каси $10 на українських інвалідів. Гроші вислано через Обєднання.

П. Володка, секр.

АНСОНІЯ, КОНН.

На народні цілі.

Пані Олена Придун вислала від себе через Обєднання $5 на такі народні цілі: $3 визвольна боротьба, $2 викуп дому Лесі Українки.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(69)

Та хоч усі познаки промовляли за те, що це Бравн замордував княгиню, то проте Джейн у своїм серці не вірила цьому. Вона поводилася поважно, нікого безпосередньо не обвинувачувала, ні нікого не обороняла, тільки говорила, що в теперішню хвилю, доки суд не вирішить справи, всі вони в однаковій мірі знаходяться під підозрінням.

„В першій мірі ми мусимо здибати ось тут у тих диких краях представника якоїсь влади. Коли здиблемо, тоді зажадаємо від нього назначення суду, переведення слідства і видання засуду", говорила вона. Та в тій же хвилі Бравн знову стрілив дурницю, що тільки скріпляла підозріння. Він сказав: „О, ні. Я не піддамся тутешньому судові. Хто зна, що це за суд".

„Бачите?" — підхопив князь і, вказуючи пальцем на Бравна, додав: „Цей чоловік фактично сам признається до душогубства. Якби в нього совість була чиста, то він не боявсяб суду". Ціле товариство було пригноблене. По хвилі мовчанки князь знову почав: „А я гадаю, що, маючи ось ті докази, це булоб нерозумно і небезпечно далі мандрувати із злочинцем".

„Що ви піддаєте?" — запитала Джейн шорстко. „Мені здається", говорив Сборов, „що найкраще буде, коли його оставимо ось тут у нетрах, а самі підемо далі. При найближчій нагоді ми зголосимо його владі і хай вона вже його шукає. Колиж у міжчасі його розірвуть звірі, то тим краще. Справедливість буде зроблена сама собою. Так буде найкраще".